

Преузето са <https://pravno-informacioni-sistem.rs>

Службени гласник РС 36/2026, Датум: 24.4.2026.

1526

На основу чл. 35. и 36. Закона о поштанским услугама („Службени гласник РС”, број 19/25),

Савет Регулаторног тела за електронске комуникације и поштанске услуге, на 58. седници четвртог сазива одржаној 20. марта 2026. године, доноси

ПРАВИЛНИК

о начину обрачуна нето трошка јавног поштанског оператора и начину остваривања права на накнаду услед неправедног финансијског оптерећења

Члан 1.

Овим правилником ближе се уређује начин обрачуна нето трошка јавног поштанског оператора (у даљем тексту: ЈПО), који ЈПО доставља Регулаторном телу за електронске комуникације и поштанске услуге (у даљем тексту: Регулатор), као и начин остваривања права на накнаду услед неправедног финансијског оптерећења.

Члан 2.

Обрачун нето трошка ЈПО утврђен је Методологијом за начин обрачуна нето трошка универзалне поштанске услуге (у даљем тексту: Методологија), која је дата у Прилогу овог правилника и чини његов саставни део.

Члан 3.

Уколико ЈПО одлучи да оствари право на накнаду нето трошка, најкасније до 31. јула текуће године за претходну годину, доставља Регулатору обрачун нето трошка насталог обављањем универзалне поштанске услуге, у форми табела и остале документације прописане тач. 10. и 11. Методологије, у писаном и електронском облику.

У поступку сачињавања обрачуна нето трошка ЈПО може ангажовати независно ревизорско тело, у складу са законом којим се уређују поштанске услуге.

Члан 4.

Регулатор, на основу достављеног обрачуна из члана 3. овог правилника, врши проверу аутентичности и ваљаности података који се користе за прорачуне и утврђује износ нето трошка који представља неправедно финансијско оптерећење ЈПО-а.

У поступку провере обрачуна и утврђивања износа из става 1. овог члана, Регулатор може ангажовати независно ревизорско тело, у складу са законом којим се уређују поштанске услуге.

Регулатор доноси одлуку о износу нето трошка који представља неправедно оптерећење у року од 90 дана од дана достављања обрачуна нето трошка од стране ЈПО-а.

Члан 5.

Износ нето трошка из члана 4. овог правилника надокнађује се, на захтев ЈПО-а у складу са одлуком Регулатора, из буџета Републике Србије, уз сагласност министарства надлежног за послове финансија, а у складу са правилима о контроли државне помоћи.

Члан 6.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“, осим одредби чл. 3, 4. и 5. овог правилника, које се примењују од дана приступања Републике Србије Европској унији.

Број 1-04-3400-4/26-3

У Београду, 20. марта 2026. године

Председник Савета,

Драган Ковачевић, с.р.

ПРИЛОГ МЕТОДОЛОГИЈА ЗА НАЧИН ОБРАЧУНА НЕТО ТРОШКА УНИВЕРЗАЛНЕ ПОШТАНСКЕ УСЛУГЕ

1. Увод

Регулаторно тело за електронске комуникације и поштанске услуге (у даљем тексту: Регулатор) дефинише методологију за начин обрачуна нето трошка универзалне поштанске услуге, у складу са чл. 35. и 36. Закона о поштанским услугама („Службени гласник РС“, број 19/25, у даљем тексту: ЗПУ).

Ова методологија утврђује начин квантификације нето трошка, уколико их има, обавезу пружања универзалне поштанске услуге (*Universal service obligation*, у даљем тексту: USO) као разлику између нето трошка за јавног поштанског оператора (у даљем тексту: ЈПО) који послује са обавезама и ЈПО-а који послује без њих. Израчунавање се врши применом приступа нето избегнутих трошкова, користи се репер ефикасног оператора за расподелу трошкова и прихода, и узимају се у обзир сви остали релевантни елементи, укључујући било какве индиректне и тржишне користи које иду у прилог ЈПО, као и право на разумну добит и подстицаје за ефикасност трошкова. Добијена процена представља основ за одређивање правичне накнаде и за обезбеђивање транспарентности и избегавања прекомерне накнаде, у циљу подршке регулаторном надзору и усклађености са правилима о државној помоћи и секторским прописима. Метод за обрачун нето трошка ЈПО из члана 35. ЗПУ, као и начин остваривања права на накнаду трошкова услед неправедног финансијског оптерећења, утврђени су у складу са чл. 35. и 36. ЗПУ.

Регулатор прати и оцењује примену ове методологије, разматра захтев ЈПО, верификује прорачуне нето трошка, процењује пријављене индиректне користи и тржишне предности и доноси одлуке у складу са ЗПУ.

2. Оквир за обрачун нето трошка и накнаду неправедног оптерећења

Ако обавеза пружања универзалне поштанске услуге доведе до нето трошка који представља неправедно финансијско оптерећење за ЈПО, ЈПО има право на накнаду за утврђено неправедно оптерећење (у даљем тексту: неправедно оптерећење).

Нето трошак универзалне поштанске услуге представља све трошкове повезане и неопходне за обављање универзалне поштанске услуге. Он настаје као резултат регулаторних захтева који се намеће даваоцу универзалне поштанске услуге да извршава обавезу пружања универзалне поштанске услуге, што често приморава даваоце поштанских услуга да структурирају своје пословање на начин који не би применили да не постоје ове обавезе. Као резултат тога, добит остварена са USO може бити мања од добити која би била остварена без USO. Стога поштански оператори у Европи користе неколико различитих метода за израду сопствених процена нето трошка USO, најчешће:

- Методу потпуне алокације трошкова (*Fully Allocated Cost – FAC*)
- Методу нето избегнутих трошкова (*Net Avoidable Cost*)
- Метод профитабилности/Комерцијални приступ (*Profitability Cost method/Commercial Approach*).

Комерцијални приступ развијен је како би се превазишле слабости претходне две методе. Он је усклађен са критеријумима Директиве о поштанским услугама за процену нето трошка и примењује доследну дефиницију нето трошка Директиве поређењем профита са и без USO у два сценарија: стварном правном оквиру и чистом комерцијалном претпостављеном (алтернативном). Овај приступ обухвата укупне ефекте на трошкове и приходе, идентификује пошљаоце као релевантне купце, разликује директне ценовне и индиректне ефекте потражње, и квантификује тржишне и нематеријалне користи. Метода је примењена у многим државама у Европи (нпр. Словачка, Хрватска, Мађарска, Пољска и др.).

Као што је наведено у Директиви 2008/6/ЕС Европског парламента и Савета од 20. фебруара 2008. године, нето трошак USO рачуна се као разлика између нето трошка за именованог даваоца универзалне поштанске услуге који послује са USO (стварни сценарио) и истог даваоца поштанских услуга који послује без USO (комерцијални сценарио).

На основу захтева који подноси ЈПО, који укључује квантификацију нето трошка у складу са овом методологијом, Регулатор врши проверу аутентичности и валидности података коришћених у прорачунима и утврђује износ нето трошка који представља неправедно оптерећење. ЈПО је дужан да достави сву релевантну пратећу документацију у циљу оправдања квантификованог нето трошка и да обезбеди сву неопходну сарадњу.

Да би остварио право на накнаду, ЈПО мора поднети захтев Регулатору до 31. јула за претходну календарску годину. Као део комплетног захтева, ЈПО мора доставити обрачун нето трошка насталог пружањем универзалне поштанске услуге припремљен у складу са чл. 35. и 36. ЗПУ и овом методологијом, као и пружити додатна објашњења о нето трошку на захтев Регулатору. По правилу, Регулатор доноси одлуку којом се утврђује износ нето трошка који представља неправедно оптерећење у року од 90 дана од дана подношења комплетног захтева. На захтев ЈПО-а и у складу са одлуком

Регулатора, средства за накнаду неправедног оптерећења исплаћују се из Буџета Републике Србије, уз сагласност министарства надлежног за послове финансија и у складу са правилима о контроли државне помоћи.

3. Саставни делови обрачуна нето трошка

У сврху обрачуна нето трошка, ЈПО треба да припреми приказ свог пословања са обавезом пружања универзалне поштанске услуге (стварни сценарио) и комерцијални сценарио без тих обавеза, како би се утврдила разлика између нето трошка пословања са и без обавеза. При обрачуну треба узети у обзир следеће:

1. Нето трошак се заснива искључиво на трошковима повезаним са пружањем универзалне поштанске услуге прописаног квалитета, нарочито у складу са Правилником о параметрима квалитета, мерилима и критеријумима за обављање универзалне поштанске услуге („Службени гласник РС”, број 78/25).

2. У обрачуну нето трошка узимају се у обзир само следеће компоненте универзалне поштанске услуге:

а) оне у којима ЈПО бележи губитак, или

б) које настају када ЈПО послује под условима и трошковима који нису уобичајена комерцијална пракса – као што су пружање поштанских услуга на целој одређеној географској области по јединственим ценама и пружање одређених услуга бесплатно слепим и слабовидим особама – и које, у одсуству обавезе универзалне поштанске услуге, ЈПО не би пружао или би пружао под другачијим условима.

3. У складу са чланом 8. Правилника о условима и начину обављања поштанских услуга („Службени гласник РС”, број 71/25), ЈПО је у обавези да обезбеди универзалну поштанску услугу на територији целе Републике Србије за све кориснике. При обрачуну нето трошка треба узети у обзир пружање универзалне поштанске услуге одређеним корисницима, односно групама корисника услуга за које ЈПО остварује губитак, или које се обављају по трошковним условима који нису у складу са уобичајеним тржишним правилима пословања; у ову групу спадају корисници или групе корисника услуга којима ЈПО, уколико би пословао према тржишним правилима, не би пружао услуге;

4. Уколико се пружање универзалне поштанске услуге може обезбедити у складу са прописаним квалитетом на више различитих начина, обрачун нето трошка врши се узимајући у обзир методу која обезбеђује пружање универзалне поштанске услуге прописаног квалитета по најнижим трошковима, чак и ако је ЈПО изабрао другачији метод.

5. Нето трошак универзалне поштанске услуге биће смањен за све директне и индиректне користи које ЈПО остварује пружањем универзалне поштанске услуге. У складу са чланом 35. ЗПУ, директне и индиректне користи ЈПО од пружања услуга обухватају:

– приходе од универзалне поштанске услуге,

– приходе од услуге које нису укључене у универзалну поштанску услугу, а које ЈПО не би остварио да није пружао универзалну поштанску услугу.

Дакле, директне и индиректне користи од ЈПО укључују:

- приходе од универзалне поштанске услуге, као и приходе од услуга које не представљају универзалну поштанску услугу, а које ЈПО не би остварио да није пружао универзалну поштанску услугу,
- повећање вредности брендова услед пружања универзалне поштанске услуге,
- смањење трошкова пружања других услуга услед синергијских ефеката који произлазе из пружања универзалне поштанске услуге,
- остале директне и индиректне користи које утврђује Регулатор.

6. ЈПО-у се обезбеђује право на одговарајућу добит остварену пружањем универзалне поштанске услуге, која омогућава степен профитабилности уложених средстава који би био остварен да не постоји обавеза пружања универзалне поштанске услуге.

7. Економски неодобрен трошкови искључени су из обрачуна нето трошка универзалне поштанске услуге. У обрачун се укључују само трошкови који су неопходни за обавезу пружања универзалне поштанске услуге у складу са уобичајеним комерцијалним стандардима и које ЈПО не би могао избећи у одсуству тих обавеза. Међу неодобрене трошкове могу се убројати:

- трошкови произашли из рачунских грешака, књиговодствених прорачуна, дуплих наплата,
- трошкови неискоришћених инвестиција,
- индиректни трошкови који нису повезани са пружањем универзалне поштанске услуге,
- трошкови неусаглашености и избегнутог ризика (регулаторне и друге казне),
- ванредни трошкови (спонзорства, донације, репрезентација),
- порези који се не могу одбити као трошак.

8. Ради поштовања принципа транспарентности и спречавања двоструког рачунања, ЈПО мора обезбедити да се нето трошак обрачунава у складу са тим принципима.

4. Елементи универзалне поштанске услуге за обрачун нето трошка

Према члану 18. став 1. ЗПУ, универзална поштанска услуга представља услугу од општег економског интереса која се континуирано пружа на целој територији Републике Србије, уз прописани квалитет, по приступачним ценама и под једнаким, недискриминаторским условима за све кориснике. Како би се обезбедио овај ниво услуге, Правилник о ближим условима за обављање универзалне поштанске услуге („Службени гласник РС”, број 78/25) и Правилник о параметрима квалитета, мерилима и критеријумима за обављање универзалне поштанске услуге („Службени гласник РС”, број 78/25) постављају обавезе које се могу третирати као прописани елементи у обрачуну нето трошка универзалне поштанске услуге, а то могу бити:

1. обавеза одржавања одређене густине приступних тачака за пријем поштанских пошиљака. Уколико не би било обавезе одржавања поштанске мреже на целој територији Републике Србије, ЈПО би могао смањити мрежу приступних тачака у одређеним непрофитабилним областима,
2. обавеза одржавања одређене учесталости доставе поштанских пошиљака. Уколико ЈПО не би имао обавезу достављати поштанске пошиљке сваки радни дан, и то најмање пет дана у недељи, осим државних и верских празника и других посебних услова утврђених чланом 9. Правилника о параметрима квалитета, мерилима и критеријумима за обављање универзалне поштанске услуге ЈПО би могао да смањи учесталост поштанске доставе,
3. обавеза вршења доставе поштанских пошиљака на целој територији Републике Србије. Уколико не би постојала обавеза вршења доставе пошиљака на целој територији Републике Србије, ЈПО не би достављао пошиљке у појединим непрофитабилним областима.
4. обавеза испуњавања рокова уручења поштанских пошиљака прописаних одредбама чл. 9–21. Правилника о параметрима квалитета, мерилима и критеријумима за обављање универзалне поштанске услуге. Уколико не би постојао захтев за пружањем нерегистрованих писама, ЈПО би могао смањити трошкове повезане са густином поштанске мреже и начином доставе.

Напред наведене обавезе представљају „стварни сценарио“, тј. стање у којем је наметнута обавеза пружања универзалне поштанске услуге. У складу са Директивом 2008/6/ЕС Европског парламента и Савета од 20. фебруара 2008. године, ЈПО треба да идентификује и квантификује нето трошак универзалне поштанске услуге поређењем са алтернативним „комерцијалним сценариом“, односно начином на који би исти ЈПО пословао без USO и без униформног ценовника или посебних услова.

У сврху обрачуна нето трошка, комерцијални сценарио претпоставља да би у одсуству USO ЈПО пословао комерцијално. Обим услуга, цене и квалитет пратили би комерцијалну одрживост, услуге би се нудиле тамо где су профитабилне, биле би ограничене тамо где су маргиналне, а престајале где остварују губитке. Сходно томе, одређене услуге које су тренутно обухваћене универзалном поштанском услугом можда уопште не би биле пружане или би се пружале само у профитабилним деловима територије или под другачијим условима. Ова претпоставка користи се за квантификацију нето трошка USO као разлике између пословања ЈПО са обавезама и пословања ЈПО без њих.

5. Обавезе националног регулаторног тела

У складу са ЗПУ, Регулатор процењује и утврђује:

1. да ли се нето трошак универзалне поштанске услуге састоји искључиво од доказаних и економски оправданих трошкова, директних и индиректних, које би ЈПО избегао у одсуству обавезе универзалне поштанске услуге;
2. да ли је вредност нето трошка позитивна;

3. усклађеност принципа које примењује ЈПО при обрачуна нето трошка универзалне поштанске услуге са релевантним принципима утврђеним овом методологијом;

4. да ли је настала ситуација која се, према принципима из тачке 8. ове методологије, сматра неправедим финансијским оптерећењем;

5. да ли износ нето трошка представља неправедно финансијско оптерећење у складу са ЗПУ и релевантним принципима утврђеним овом методологијом;

6. да ли је нето трошак идентификован као компонента неправедног оптерећења универзалном поштанском услугом настао искључиво као резултат USO.

6. Обрачун нето трошка универзалне поштанске услуге

Обрачун нето трошка универзалне поштанске услуге обухвата:

а) обрачун нето трошка универзалне поштанске услуге у складу са условом исплативости пружања те услуге, посебно директних и дела индиректних трошкова повезаних са пружањем универзалне поштанске услуге. Трошак универзалне поштанске услуге представља трошак који би било који давалац универзалне поштанске услуге избегао уколико не би постојао захтев за USO (у даљем тексту: комерцијални сценарио) и

б) обрачун користи који обухвата директне и индиректне користи ЈПО које произилазе из пружања универзалне поштанске услуге.

У сврху обрачуна нето трошка универзалне поштанске услуге, ЈПО треба да изради комерцијални сценарио који приказује начин пружања услуге без USO. Комерцијални сценарио узима у обзир, између осталог, следеће:

а) промене у густини приступних тачака за пријем поштанских пошиљака;

б) промене у учесталости доставе поштанских пошиљака;

с) промене у географском покривању доставне мреже;

д) пружање бесплатних поштанских услуга (секограми);

е) остале услуге и промене у условима пружања услуга које не би биле доступне или би биле доступне под другачијим условима у одсуству обавезе пружања универзалне поштанске услуге.

Комерцијални сценарио мора бити реалан и конкурентан, омогућавајући ЈПО-у да на тај начин одржи своју тржишну позицију и своје кориснике, узимајући у обзир следеће факторе универзалне поштанске услуге:

а) географске услове и густину насељености;

б) учесталост доставе;

с) доступне производе и услуге;

д) потребни квалитет услуге;

е) потребна густина приступних тачака;

ф) еластичност тражње (формирање цена).

Нето трошак универзалне поштанске услуге рачуна се као разлика између резултата пословања ЈПО и резултата пословања које би ЈПО остварио без обавезе универзалне поштанске услуге, према следећој формули:

$$\mathbf{NCUS = \sum \Delta CNCi + \sum \Delta DNCi + STC + OHC + FSR - IB + FC + \text{Остало}}$$

Где су:

NCUS – нето трошак универзалне поштанске услуге;

CNCi – уштеде услед промена у густини приступних тачака;

DNCi – уштеде услед промена учесталости доставе;

STC – трошкови преноса и усмеравања везани за обавезе универзалне поштанске услуге који би били избегнути уколико би се примењивао комерцијални сценарио;

OHC – промене у режијским трошковима услед пословања према комерцијалном сценарију

FSR – потенцијални приходи од пружања универзалне поштанске услуге бесплатно, у складу са чланом 18. став 3. тачка 5. ЗПУ-а;

IB – укупна вредност индиректних тржишних користи које проистичу из пружања универзалне поштанске услуге;

FC – одговарајућа разумна добит;

Остало – друге услуге и промене у условима пружања услуга које не би биле доступне или би биле доступне под другачијим условима, у одсуству обавезе пружања универзалне поштанске услуге.

7. Детаљан поступак квалификације NCUS-а

Ова тачка пружа детаљна упутства о показатељима идентификованим у тачки б. ове методологије који се користе за обрачун нето трошка универзалне поштанске услуге, и прописује захтеве за прикупљање података, претпоставке и документацију која треба да се достави за регулаторну верификацију.

А) CNCi – Уштеде услед промена у густини приступних тачака представљају збир промена прихода и трошкова за сваку појединачну пошту, које су резултат преусмеравања активности пријема са непрофитабилних пошта на друге поште, услед преласка на комерцијални сценарио. Пошта се сматра непрофитабилном ако је:

$$\mathbf{Csp_i > Rsp_i}$$

Где су:

Csp_i – трошкови универзалне поштанске услуге и свих осталих услуга појединачне јединице поштанске мреже;

Rsp_i – приходи од универзалне поштанске услуге и свих осталих услуга појединачне јединице поштанске мреже.

Поште које нису обухваћене обавезом универзалне поштанске услуге и које послују са губитком искључују се из NCUS обрачуна. Такве јединице не

представљају трошак који настаје из обавезе пружања универзалне поштанске услуге, већ су резултат самосталне комерцијалне одлуке пружаоца услуге и стога не могу бити предмет накнаде.

Уштеде услед промена у густини приступних тачака рачунају се према следећој формули:

$$\Delta \text{ CNCi} = \Sigma (\text{Cci} - \text{Rci}) - \Sigma (\text{Csi} - \text{Rsi})$$

Где су:

Cci – директни трошкови услуга које пружа јединица поштанске мреже која послује са губитком;

Rci – приходи од универзалне поштанске услуге и свих осталих услуга јединица поштанске мреже која послује са губитком;

Csi – повећани трошкови других јединица поштанске мреже услед преноса обима поштанских услуга (обим универзалне поштанске услуге и свих осталих услуга) са јединица поштанске мреже које послују са губитком;

Rsi – повећани приходи других јединица поштанске мреже услед преноса обима поштанских услуга (обим универзалне поштанске услуге и свих осталих услуга) са јединицама поштанске мреже које послују са губитком.

Подаци за обрачун представљени су у Табели 2: Трошкови и приходи јединица поштанске мреже којима управља ЈПО, као и у Табели 3: Трошкови и приходи прераспоређени са јединицама поштанске мреже које послују са губитком на јединице поштанске мреже које ЈПО задржава у комерцијалном сценарију. Делимично се подаци из Табеле 4: Обим примљених и испоручених пошиљака и извршених услуга у јединицама поштанске мреже које послују са губитком и Табеле 5: Карактеристике јединица поштанске мреже које послују са губитком, могу користити за верификацију овде наведених података.

В) DNCi – уштеде услед промена у учесталости доставе представљају збир промена трошкова за свако доставно подручје, које су резултат промене учесталости и/или методе доставе у непрофитабилним подручјима и пада прихода, јер неке услуге због промена у достави не могу бити пружене у непрофитабилним подручјима. Ове промене се обрачунавају према следећој формули:

$$\Sigma \Delta \text{ DNCi} = \Sigma \Delta (\text{PDCi} + \text{ODCi} - \text{RDi})$$

Где су:

PDCi – уштеде у трошковима рада за реон поштарара остварене од стране ЈПО-а услед смањења учесталости доставе;

ODCi – остали трошкови повезани са уштедама на достави (нпр. доставне јединице поштанске мреже, уштеда на гориву а за моторна возила, путарине, трошкови сервиса, потрошни материјал);

RDi – приходи од производа које ЈПО не би остварио да није обезбедио учесталост доставе у складу са прописаним квалитетом у складу са Правилником о параметрима квалитета, мерилима и критеријумима за обављање универзалне поштанске услуге.

Обрачун мора бити подржан документацијом како је прописано у Табели 6: Подаци о достави и пружању поштанских услуга у подручјима са доминацијом пешачких рута. Документација треба да садржи листу рута које подлежу смањеној учесталости доставе и све податке неопходне за процену изводљивости и континуираности функције доставе у оба сценарија, укључујући трошкове, обим пошиљки и оперативне параметре (локација, број домаћинстава, удаљености, средства превоза, пређена удаљеност по типу транспорта/пешачење, број норма минута по врсти услуге), итд.

С) STC су трошкови преноса и усмеравања везани за универзалну поштанску услугу, који произлазе из промена густине поштанске мреже и начина доставе, а који не би постојали да ЈПО послује према комерцијалном сценарију.

Д) ОНС су административни трошкови које би ЈПО уштедео према променама у комерцијалном сценарију.

Е) FSR представља потенцијални приход који ЈПО губи у сценарију USO, у складу са чланом 18. став 5. ЗПУ, јер се ове услуге пружају бесплатно. Сматра се да би те услуге биле пружене под комерцијалним условима у складу са стандардним тржишним условима.

Могући приходи од бесплатних услуга рачунају се према следећој формули:

$$\mathbf{FSR = V_o \times P_b}$$

Где су:

V_o – број бесплатних услуга пружених у складу са чланом 18. став 2. тачком 5. ЗПУ;

P_b – стандардна цена услуга, упоредива са услугама које се пружају бесплатно под условима обавезе пружања универзалне поштанске услуге;

Подаци за обрачун су изражени у Табели 9: Могући приходи од бесплатних услуга.

Ф) IB (индиректне користи), у складу са чланом 35. став 4.¹ ЗПУ, су оне користи које јавни поштански оператор остварује из пружања универзалне поштанске услуге, а које не би настале у одсуству обавезе пружања универзалне поштанске услуге, и које нису директно евидентирани у рачуноводственим евиденцијама ЈПО.

1 Вредност директне тржишне користи евидентира се у рачуноводственим евиденцијама даваоца универзалне поштанске услуге као директни приход који произилази из пружања универзалне поштанске услуге, углавном у облику прихода, евентуално трошкова. Сходно томе, директне тржишне користи и њихов третман у комерцијалном сценарију директно су укључени у формулу за израчунавање нето трошка универзалне поштанске услуге, при чему се узимају у обзир промене у трошковима и приходима.

Индиректне тржишне користи су:

1) Пореске олакшице, као што су ослобођења од ПДВ-а, будући да су универзална поштанска услуга и остале поштанске услуге ослобођене од ПДВ-а.

Формула за обрачун:

$$TB = (Rev\ 0 - Rev1) - (Trošak\ 0 - Trošak\ 1)$$

Где су:

TB – вредност пореског одбитка;

Rev 0 – ЈПО приходи од универзалне поштанске услуге у стварном сценарију;

Rev 1 – приходи ЈПО од универзалне поштанске услуге у комерцијалном сценарију. У овом сценарију, приходи су пројекционо смањени због корекције нето цена универзалне поштанске услуге услед увођења ПДВ-а на ове услуге;

Trošak 0 – трошак непризнатог дела улазног пореза ЈПО-а у стварном сценарију;

Trošak 1 – трошак непризнатог дела улазног ПДВ-а ЈПО-а у комерцијалном сценарију.

2) Повећан углед компаније и вредност бренда због статуса ЈПО, јер клијенти придају додатну вредност бренду ЈПО услед пружања универзалне поштанске услуге одређеног нивоа квалитета и поузданости.

Формула за обрачун:

$$EB = MC \times SC$$

Где су:

EB – вредност повећаног угледа компаније и користи од бренда;

MC – маркетиншки трошкови ЈПО;

SC – удео маркетиншких трошкова које би ЈПО имао у комерцијалном сценарију за повећање вредности бренда.

Претпоставља се да SC неће премашити 20% годишњих маркетиншких трошкова ЈПО.

3) Повећани ефекти оглашавања услед већег броја пошта, поштанских сандучића, поштанских возила и поштара који носе лого ЈПО, укључујући оне којим директно управља ЈПО или ангажује путем уговора са трећим лицима.

Формула за обрачун:

$$AE = (TAS0 - TAS1) \times AF \times RPP + (VAS0 - VAS1) \times RPV + (NM0 - NM1) \times RPM$$

Где су:

AE – повећана вредност користи од оглашавања;

TAS0 – број огласних простора на и унутар објеката у сценарију USO;

TAS1 – број огласних простора на и унутар објеката у комерцијалном сценарију;

AF – параметри оглашавања (просечна величина рекламног простора);

RPP – референтна цена за одређену величину рекламног простора;

VAS0 – број возила у сценарију обавезе пружања универзалне поштанске услуге;

VAS1 – број возила у комерцијалном сценарију;

RPV – референтна цена за оглашавање на возилима при одређеној учесталости појављивања;

NM0 – број поштар у сценарију обавезе пружања универзалне поштанске услуге;

NM1 – број поштар у комерцијалном сценарију;

RPM – референтна цена за оглашавање на униформама.

Вредност референтних цена треба да одражава накнаде које би ЈПО примио у случају комерцијалне употребе свог рекламног простора.

4) Привилеговани приступ филателистичком тржишту, јер је ЈПО једини субјект са правом издавања поштанских марака.

Формула за обрачун:

$$PM = TRS - USV$$

Где су:

PM – вредност користи од привилегованог приступа филателистичком тржишту;

TRS – укупни приходи од поштанских марака;

USV – вредност коришћених поштанских марака.

5) Приходи и расходи од камата услед одложеног плаћања услуга.

Приход од камата настаје због унапред наплаћене поштарине, јер су поштанске марке унапред наплаћена услуга ЈПО, што је ефекат једнак зајму без камата. Трошкови камата настају када ЈПО одобри одложено плаћање дистрибутерима поштанских марака, при чему ЈПО пружа услугу купцима без примања стварне уплате од дистрибутера. Ова два ефекта се међусобно поништавају.

Формула за обрачун:

$$IP = SR \times SOH \times T \times CC - LI \times CC$$

Где су:

IP – вредност користи везаних за приходе од камата;

SR – годишњи приход ЈПО од продаје поштанских марака у нефилателистичке сврхе;

SON – удео просечне годишње продаје поштанских марака који остаје купцима за будуће периоде;

T – просечно време држања поштанских марака између куповине и употребе, изражено као удео у години (нпр. 6 месеци представља 0,5);

CC – трошак капитала ЈПО;

LI – Приход остварен од продаје поштанских марака дистрибутерима уз одложено плаћање.

б) Ослобађање од дозвола за превоз, пореза на возила и сличних обавеза. Ако је ЈПО ослобођен од неких обавеза, као на пример плаћање казни за паркирање или пореских обавеза на возила:

$$FE = NV \times F$$

Где су:

FE – вредност користи од ослобађања од накнада;

NV – број возила;

F – стандардне накнаде, које представљају трошкове за паркирање или друге накнаде, порез на возила или друге важеће накнаде.

Вредности појединачних индиректних користи сумирају се у Табели 8: Квантификација индиректних тржишних користи.

Г) Право ЈПО на остваривање разумног нивоа добити, изражено као стопа на капитал додељен прихватљивом нето трошку универзалне поштанске услуге. Разумна добит се сматра стопом повраћаја одређене на основу процене улагања компаније. Очекивана стопа повраћаја узима у обзир ниво ризика улагања и представља поврат који инвеститор захтева као надокнаду тиме што се одриче коришћења финансијских средстава.

За потребе квантификације нето трошка, разумна добит се изражава као разлика између трошкова финансирања предузећа са и без обавезе пружања универзалне поштанске услуге. Трошкови финансирања рачунају се као нето имовина помножена са WACC-ом (пондерисани просечни трошак капитала).

Формула за обрачун:

$$FC = WACC \times (NA \text{ са } USO - NA \text{ без } USO)$$

Где су:

FC – трошак финансирања предузећа (разумна добит);

WACC – пондерисани просечни трошак капитала;

NA – нето имовина.

Н) Остале промене у добити или губитку ЈПО које би настале у комерцијалном сценарију и независне су од обавезе пружања универзалне поштанске услуге. Оне углавном обухватају друге услуге и промене у пружању услуга које не би биле пружене, или би биле пружене под

другачијим условима, у одсуству обавезе пружања универзалне поштанске услуге.

8. Процена неправедног финансијског оптерећења

У сврху утврђивања подобности за приступ средствима из буџета Републике Србије ради накнаде нето трошка универзалне поштанске услуге, како је наведено у тачки 6. ове методологије, нето трошак универзалне поштанске услуге мора представљати неправедно финансијско оптерећење за ЈПО.

Нето трошак универзалне поштанске услуге сматра се неправедним финансијским теретом за ЈПО ако је таквог обима да се разумно не може очекивати да га ЈПО самостално сноси.

За потребе доношења одлуке да ли нето трошак универзалне поштанске услуге представља неправедно финансијско оптерећење, Регулатор процењује следеће:

а) да ли су, при обрачуну нето трошка универзалне поштанске услуге, узети у обзир само трошкови везани за пружање универзалне поштанске услуге у квалитету који је захтеван стандардима квалитета универзалне поштанске услуге утврђеним ЗПУ и Правилником о параметрима квалитета, мерилима и критеријумима за обављање универзалне поштанске услуге. За привремени период од три (3) године, Регулатор може одлучити о неправедном финансијском оптерећењу и у случајевима када ЈПО није у потпуности остварио стандарде квалитета утврђене ЗПУ и Правилником о параметрима квалитета, мерилима и критеријумима за обављање универзалне поштанске услуге. У таквим случајевима, ЈПО има право на накнаду пропорционалну нивоу квалитета који је заиста пружен. Финансијска накнада остварена у таквом случају мора бити директно усмерена на повећање стварно постигнутих стандарда квалитета у наредном периоду, што мора бити доказано Регулатору;

б) да ли нето трошак универзалне поштанске услуге чине искључиво проверљиви и економски прихватљиви трошкови;

с) да ли је нето трошак универзалне поштанске услуге обрачунат у складу са принципима утврђеним у овој методологији;

д) да ли је јавни поштански оператор пословао ефикасно са аспекта трошкова и да ли би идентификовани трошкови били избегнути у одсуству USO;

е) да ли је потенцијална накнада која произилази из USO потребна и пропорционална;

ф) да ли је EBITDA маргина ЈПО (EBITDA = добит пре камата, пореза, депресијације и амортизације) најмање 5% нижа од просечне EBITIDA маргине три највећа поштанска оператора на тржишту. Обрачун се заснива на проверљивим и економски оправданим подацима из рачуноводствених евиденција/финансијских извештаја ЈПО и осталих поштанских оператора.

Нето трошак универзалне поштанске услуге сматра се неправедним финансијским оптерећењем, ако су сви критеријуми из претходног става испуњени.

9. Обавезе ЈПО

За потребе обрачуна нето трошка универзалне поштанске услуге, ЈПО треба да:

- a) израчуна нето трошак универзалне поштанске услуге у складу са принципима утврђеним у овој методологији;
- b) израчуна вредност тржишних користи које произилазе из пружања универзалне поштанске услуге, у складу са принципима утврђеним овом методологијом;
- c) достави Регулатору податке за обрачун у облику и обиму наведеном у Табелама 1–9 ове методологије;
- d) омогући Регулатору приступ својој документацији која подржава прорачуне и претпоставке (укључујући референце на изворе) неопходне за оправдање квантификованог нето трошка универзалне поштанске услуге;
- e) спроводи годишње евалуације универзалне поштанске услуге на основу резултата мерења квалитета, процењујући квалитет услуге према унапред утврђеним критеријумима из Правилника о параметрима квалитета, мерилима и критеријумима за обављање универзалне поштанске услуге.

У процесу обрачуна нето трошка, ЈПО треба да се придржава следећих принципа:

- a) трошкови повезани са пружањем универзалне поштанске услуге треба да узму у обзир прописани квалитет услуге. У привременом периоду може се узети у обзир стварни квалитет услуге;
- b) обрачун трошкова узима у обзир трошкове пружања услуга одређеним групама корисника, при чему ЈПО трпи губитак или их пружа под условима и трошковима који не одговарају уобичајеним тржишним условима, а које не би пружао да нема USO;
- c) обрачун нето трошка треба да буде транспарентан, а сви делови трошкова морају бити повезани са одговарајућим основним подацима, који треба да буду подржани одговарајућом документацијом;
- d) компоненте нето трошка које се обрачунавају засебно морају бити обједињене на начин који спречава двоструко рачунање;
- e) ЈПО има право на одговарајући ниво добити, који одговара нивоу добити који би био остварен да не постоји обавеза пружања универзалне поштанске услуге;
- f) нето трошак универзалне поштанске услуге умањује се за износ тржишних користи које ЈПО остварује пружањем универзалне поштанске услуге;
- g) економски неосновани трошкови, како су дефинисани у тачки 3, подтачки 7. ове методологије, изузимају се из обрачуна нето трошка.

10. Потребна документација за проверу обрачуна и утврђивање износа нето трошка

До 31. јула текуће године, ЈПО доставља комплетну, тачну и проверљиву документацију за проверу обрачуна нето трошка универзалне поштанске услуге за претходну годину, која доказује усклађеност са овом методологијом, ЗПУ и релевантним правилницима, као и која омогућава

надлежном органу проверу обрачуна и спречавање прекомерне накнаде. Најмање, документација треба да садржи:

- обрачун нето трошка са јасно дефинисаним сценаријима „са USO“ (стварни) и „без USO“ (комерцијални), моделом обрачуна, скуповима података и временским хоризонтима;
- наративну/методолошку белешку која описује претпоставке, правила расподеле, носиоце трошкова, третман индиректних/тржишних користи, обрачун разумне добити (WACC), репер ефикасног оператора и искључење економски неодобрених трошкова (како је дефинисано овом методологијом);
- одвојене евиденције за USO и неуслугне активности и усклађивање са ревидираним финансијским извештајима;
- доказе о усклађености са прописаним стандардима квалитета (ЗПУ и релевантни правилници);
- оперативне податке као што су специфицирани у Табелама 1–9, укључујући руте са смањеном учесталашћу доставе, приступне тачке, обиме, трошкове и кључне параметре (локација, број домаћинстава, удаљености, начини транспорта и др.);
- пратеће документе за цене, јединствену цену и обавезе покривености, као и додатна објашњења на захтев надлежног органа;
- извештај ревизора о стварним подацима коришћеним у обрачуну;
- листу пошта које послују са губитком и њихових локација, укључујући основне трошкове и приходе разврстане по релевантним категоријама, укључујући доказе о основним претпоставкама, ради процене финансијског терета нето трошка.

Комерцијални сценарио се пројектује како би омогућио процену његове реалности и одређивање утицаја на сваки параметар понаособ. У комерцијалном сценарију треба навести:

- a) за сваку пошту која послује са губитком, заменску приступну тачку или контакт тачку преко које би услуге те поште биле пружене, као и, где је применљиво, локације за депоновање/задржавање поштанских пошиљака;
- b) опис измењеног система доставе са квантификацијом његовог утицаја на трошкове;
- c) листу насеља или географску област у којој мрежа неће функционисати са свакодневном учесталашћу доставе (односно учесталашћу дефинисаном Правилником о параметрима квалитета, мерилима и критеријумима за обављање универзалне поштанске услуге), заједно са описом и оперативним информацијама о рутама доставе; као и утицај на све услуге које користе мрежу доставе; у складу са релевантним радним стандардима и законодавством.

Табела 7: Подаци о променама трошкова и прихода према променама параметара дефинисаним у комерцијалном сценарију за појединачне елементе и процесе у РСД

	ЈПО са обавезом пружања универзалне поштанске услуге		ЈПО без обавезе пружања универзалне поштанске услуге	
	Трошкови	Приходи	Трошкови	Приходи
Пријемни део ЈПМ	A1	F1	A1 – Вредност $\sum \Delta \text{CNCi}$	F1 – део изгубљених прихода услед затварања ЈПМ
Достава	B1		B1 – Вредност $\sum \Delta \text{DNCi}$	
Пренос	C1	x	C1 – Вредност STC у вези са транспортом	x
Усмеравање	D1	x	D1 – Вредност STC у вези са усмеравањем	x
Режијски трошкови	E1	x	E1 – Вредност ОНС	x
Укупно				

Табела 8: Квантификација индиректних тржишних користи

Индиректне тржишне користи у РСД						
Укупно	Остале индиректне користи	Осlobодaње од дозвола за превоз, пореза на возила и сличних обавеза (FE)	Приходи и рехоси од квалитета услед одложеног плаћања услуга (IP)	Повишањен приступ филијалности и тржишту (PM)	Повишени ефекат одлазивања (имретиона) (AE)	Повећања корпоративна регулација и вредност бренда (EB)
	Пореске користи (TB)					

Табела 9: Могући приходи од бесплатних услуга

	V_0	P_b	$FSR = V_0 \times P_b$
	Број пружених бесплатних услуга	Стандардна цена услуге, упоредива са услугом која се пружа бесплатно	Могући приходи од бесплатних услуга
Услуга 1			
Услуга 2			
Услуга 3			
Услуга 4			
Услуга n			
Укупно	x	x	\sum